

LUMINA

FOAIE RELIGIOASĂ-CULTURALĂ PENTRU POPOR

ABONAMENTUL:

Pe an: . . . . . 12 coroane
Pe 6 luni: . . . . . 6 "
Pe 3 luni: . . . . . 3 "
Un număr 24 bani

APARE JOIA

REDACTOR:
Dr CORNEL CORNEAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTR.: Strada Timișorii Nr. 59.
TELEFON Nr. 30.
INSERTIUNILE SE SOCOTESC AMĂSURAT TARIFEI
MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

Fapte și învățături

Sabin Evuțian

Războiul și cei duși . . .

Omul e un capital, care produce, un capital viu. În nizuința sa de-a se desăvârși, — după împrejurările în cari se află, mai ales după cele pe cari singur și-le face —, el sporește mai mult ori mai puțin în bunuri materiale (d. p. sănătate, avere) și în bunuri sufletești (d. p. învățatură, religiozitate); dar poate — nu arareori — să dea și îndărăt, ajungând la ruină materială ori sufletească (d. p. sărăcie, datorii, beție, necredință, nelegiuri).

Capitalul acesta viu însă, adică omul, în sine, singur, nu reprezintă mult, — dupăcum nici banul n'are preț decât numai prin faptul, că prin el poți ajunge la bunuri, mai aproape de desăvârșire. Valoarea adevărată a omului e în raportul (legătura), în care se află cu ceilalți semeni ai săi, în rândul întâi cu cei de-un sânge, de-o limbă și de-o lege. Pentrucă fiecare om este numai o mică părticică dintr'un capital viu mai mare și mai trainic: neamul său. Ori, fiind acest capital viu prin veacuri: fiecare vieață de om este o fărâmitură din o vieață mai înălțată, vieața neamului său.

Acest capital e adevăratul izvor de producție. Sporul lui e mai avântat ori mai încetinel după împrejurări, — și după vremuri poate arăta chiar și decreștere. Desfășorarea vieții neamurilor adecă, în vremi de pace și între împrejurări bune e ca și un capital de bani depus în cassa de păstrare, — în vremi de război și între

împrejurări neprielnice e ca și o întreprindere ce se ncheie cu pierdere.

Și'ntradevăr, tot ce mintea omenescă a putut născoci pentru distrugere (nimicire), — toate au fost îndreptate în încercarea grea a zilelor noastre împotriva vieților omenesti, împotriva capitalurilor vii ale neamurilor.

Numărul celor morți »prin foc, prin spăgi, prin glonți, prin fum, prin mii de baionete . . .« (cum zice poetul român V. Alexandri) până câtră sfârșitul anului 1916 e socotit în 700 de mii, număr ce de atunci desigur s'a rotunzit la un milion. Cetind într'alt chip acest număr, el ne spune: Țara a pierdut numai pe câmpurile de luptă a 21-a parte din populațiunea sa, așa încât tot pe câte 21 de locuitori se vine un erou, — mort departe de-ai săi. . .

Ciungii, ologii, schilavii, cei mulți fără nume; cei »veniți cu zile acasă«, cu zile numărate de multele boale ce le-au câștigat în luptă cu anii, invalizii (neputincioșii), toți cari și-au pierdut puțința de-a spori ori măcar de-a produce ceva trainic, — toți aceștia fac până la sfârșitul aceluiaș an iarăș cel puțin un milion (alții scriu și mai mult!).

. . . Câtă pierdere într'o singură țară, în 2 ani și mai bine! Și războiul stăruie încă. . . Vă gândiți la noi?

În anul 1910 aproape jumătate din populație au fost bărbați (femei mai multe cu 200 de mii); pierderea arătată mai sus însemnează prin urmare, că tot al 10-lea bărbat întreg, în floarea vieții, zace »sub glie și sub cruce« ori e atins de germenul morții.

Să luăm acum cea mai prielnică împrejurare, anume că fiecare neam din țara noastră s'a împărțit deopotrivă de pierderi. Noi, Românii, cari — după statistica din 1914 — facem peste 16 la sută (16.1%) din populația țării, am pierdut atunci în cel mai prielnic caz vreo 125 de mii, dintre cari jumătate morți, jumătate greu bolnavi, schilavi, neputincioși. Și cum suntem, în bună parte, un neam de economi, jertfa mare și grea ei au adus-o. . .

»Crud e când intră prin stejari
Năpraznica săcure
De-abate toți copacii mari
Din falnica pădure!
Dar vai de-a lumii neagră stea,
Când moartea nemiloasă
Ca'n codru viu pătrunde'n ea,
Și când săcurea-i coasă!«

(V. Alexandri)

Statisticile după război ne vor da date mai depline, — și cuminte lucru fac oficiile parohiale, cari țin evidență (seamă) despre cei duși. . .

Iar tu, cinstit părinte, care-ai adus ori vei aduce jertfa grea, să te mângâi, că pentru neam și pentru țară ai adus-o, și că durerea ta o simt și acestea.

Și »să te mângâie Dumnezeu,
c'asa e la bătaie. . .« (Gh Coșbuc)

Din sfânta Scriptură

„Mărturisiți-vă unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea cea fierbinte a dreptului“. (Iacob c. 5. v. 16).

3500 năplazi de frasin uscați

la PETRU LEPA comerciant în CARANSEBEȘ

CHEAG veritabil pentru închegat laptele

Dumineca mironosițelor

„În vremea aceea veni-a Iosif din Arimateia, sfințit cinstit, care și el aștepta împărăția lui Dumnezeu, și îndrăznind a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Isus. Iar Pilat s'a mirat, că a murit așa curând, și chemând pe sutașul l-a întrebat pe el, de a murit, și înfălegând dela sutașul, a dăruit trupul lui Iosif. Și cumpărând pânză subțire, și luându-l, l-a înfășurat cu pânza, și l-a pus în mormânt, care era săpat în piatră, și a răsturnat o piatră pe ușa mormântului. Iară Maria Magdalena și Maria lui Iozie priviau unde vor pune. Și trecând Sâmbăta, Maria Magdalena și Maria lui Iacov și Salomia au cumpărat mirezme, ca să meargă să-l ungă pe el. Și foarte de dimineață, întru una din Sâmbete, venit-au la mormânt, fiind răsărit soarele. Și ziceau între sine: Cine va prăvăli nouă piatra de pe ușa mormântului? Și căutând au văzut piatra prăvălită, că era mare foarte. Și intrând în mormânt, au văzut pe un tânăr șazănd la dreapta, îmbrăcat în veșmânt alb, și s'au spăimântat. Iar el li-a zis lor: Nu vă temeți; pe Isus Nazarineanul căutați, cel răstignit; s'a sculat, nu este aici; iată și locul unde l-au pus pe el; ci mergeți de spuneți învățăcelor și lui Petru, că va vedea pe el, cum a zis vouă. Și ieșind au fugit dela mormânt, că le cuprinsese pe ele cutremur și frică, și nimica nimănui nu au spus, că se temeau. (Marcu c. 15, v. 43—47; c. 16, v. 1—8)

La Paști, în întâia dintre Dumineci, am prăznuit biruința cea mare a Domnului asupra întunecului și a morții; iar în a doua Duminecă dela Paști, la Dumineca Tomii, iarăș am serbat această biruință; și acum, în Dumineca a treia dela Paști sfânta evanghelie ne pune înainte din nou moartea și învierea Domnului. Iar de aci înainte fiecare Duminecă renoiește aduce-rea aminte de învierea lui Cristos.

Oare ce voiește să ne învețe sfânta noastră biserică prin această necurmată serbare a învierii?

Biruințele mici nu se serbează multă vreme. Abia atunci putem cuprinde însemnătatea și mărimea unei biruințe, când

ne gândim asupra jertfelor ce le-a cerut. Nu este nici o biruință fără de jertfe. Așa a fost aceasta încă din vremuri foarte vechi, când poporul izraelitean a fost slobozit prin mâna lui Dumnezeu din robia egipteană și condus la libertate. Dumnezeu a trebuit să-l povățuească și să-l ocrotească întocmai ca pe un copil, care nu-și poate ajuta sieș; dar a trebuit să-i întipărească adânc în minte, că ieșirea unui popor din robie la libertate nu se poate face fără mari și sângeroase jertfe. Aceasta trebuia să li-o aducă aminte izraelitenilor an de an jertfirea mielului la sărbătoarea Paștilor.

O icoană despre jertfele ce le cere biruința luminii asupra întunecului ne arată și firea întreagă acum la începutul primăverii. Câte vânturi groaznice și vijelii înspăimântătoare trebuie să treacă peste holdele noastre, pentruca să izgonească toate negurile iernii și pentruca prin vâzduhul astfel curățit să străbată razele luminii pentru a produce o viață nouă prin munți și prin câmpii. Și nici aceasta nu se întâmplă fără jertfe. Câte un arbore uriaș, ba adese ori zeci și sute dintre cei mai falnici arbori ai codrului zac trântiți la pământ ca tot atâtea jertfe ale biruinții primăverii asupra iernii.

Nu este nici o biruință fără de jertfe. Așa ne strigă însaș primăvara și firea întreagă.

Dar și aceasta, ca și mielul Paștilor, este numai o icoană a marilor jertfe, ce le cere o biruință adevărată dela oameni în luptele și războaiele dintre popoare. Cea mai grăitoare pildă despre jertfele mari ale biruinții se desfășură înaintea ochilor noștri de patru ani de zile în războiul, care a cuprins în brațele sale su-grumătoare lumea întreagă.

Și totuș și aceste jertfe abia se pot asemăna cu jertfa cea mare a lui Dumnezeu pentru izbăvirea sufletelor noastre din lațul păcatului cu care noi înșine ne-am legat și din blăstămii ce a trecut din neam în neam dela cei dintâi oameni până la cei de astăzi. Dumnezeu a jertfit pe unu-născut Fiul său, pe Domnul nostru

Isus Cristos, pentruca să întemeieze împărăția sa pe pământ. Nu numai oamenii, fească ce a avut mai scump și mai iubit, pentruca să ne facă pe toți fii ai săi și moștenitori ai împărăției sale.

Iată dar, pentru ce facem pomenire de moartea și învierea Domnului și în a treia Duminecă dela Paști și în toate celelalte Dumineci de peste an. Iar această laltă Duminecă a celei mai mari biruserbare necurmată a celei mai mari biruințe să ne întărească în puterea greutăților ce le-a aruncat peste noi groaznicul război de acum, însemnându-ne bine, că nu este nici o biruință fără de jertfe, și cu cât este jertfa mai mare, cu atât și biruința va fi mai strălucită.

P. B.

Serbările dela Caransebeș

Cetățenii orașului Caransebeș și grănicerii Severinului au ridicat în piața principală a orașului nostru monument întru statornicirea memoriei reginei Elisaveta. La serbările inaugurării, ce s'au desfășurat în Lunia Paștilor, Majestatea Sa a trimis ca reprezentant al Său pe *Arhiducele Albrecht*, care pe lângă suita sa a fost însoțit și de ministrul: conte Aladar Zichy. Primirea ce s'a făcut acestui simpatic membru al Casei domnitoare a fost impozantă. Și Alteța Sa s'a și arătat a fi vrednic de cununa iubirii, ce i-s'a oferit în Caransebeș din partea poporațiunii și în special din partea grănicerilor. Căci în frumoasa sa vorbire de inaugurare a ținut de bine, să întretese și următorul pasagiu subliniat de urale nesfârșite... „Fii fostei graniți au eşelat din nou în credința lor tradițională față de tron, în iubirea de patrie și vitejie. Viața și sângele lor și l-au pus pe altarul patriei. Serbarea frumoasă de astăzi, este și serbarea amintirii memoriei martirilor“... ș. a.

Frumoase părți a avut și vorbirea prim-comitelui Dr Eöttevényi, care a ținut că e bine să accentueze fidelitatea și spiritul de jertfire, care stăpânește elementul viteaz al graniței, compus din fii vrednici ai poporului românesc. S'a statornicit, din acest prlej prin un mo-

FOIȚA „LUMINEI“

PRIMĂVARĂ

Livia Rebreanu

Atâta vrajă și lumină
S'a vărsat din cerul sfânt
În ziua asta de Aprilie
Spre îndureratul nost pământ, —
Că-ți vine dor nebun de ducă
Privind spre codru 'nmugurit...
Iar dragii soli din țări străine
Re'ntorși la cuibul părăsit,
Prin ciripirea lor măiastră
Te chiamă iar... și tu pornești...
— O, suflete acum ți-e dată
Și ție-o clipă să trăiești.
Tresaltă, caută și te-avântă
Ca toate viețile din spaț
Dintr-a durerilor văgașe
O clipă măcar să te abați,
Zglobiu colindă luncă 'ntreagă
Și codrul tău cel adorat —
Zâmbind s'aduni din sânul firii

Nectaru-i veșnic, nesecat...

Căci doar ți-a fost de-ajuns amarul

Ce-l porți în piept de o viață 'ntreagă —

De-ai fost de-a pururi ne'nțeleasă

O, firea o să te 'nțeleagă...

... În mâni cu flori de primăvară

Și în pept ție vise, fără șir...

Dar... unde-s? — Mă opresc mirată,

— La poarta grea de cimitir...

Nașu-meu, Pintilie, și

„carul ăl de foc“

(Amintiri din copilărie)

Nașu-meu Pintilie — Dumnezeu să-l odihnească, că a ajuns în ceata dreptilor! — era un om de crezare la ori-ce ia-i fi zis, numai lucrurilor firești nu.

Puținul din lucrurile omenești, pe care-l putea el înțelege îi era de obârșie dumnezeiască, multul pe care nu-l putea cuprinde cu mintea sa, era lucru fermecat și diavolesc. — Omul, ființa, căreia i-s'a dat înțaietate între toate

făpturile, avea de pildă putința să dubească pielea de vită și să-și croiască din ea cizme minunate, ca să nu-i înghețe vârful picioarelor; asta îi venia din mila pronieii cerești! De s'apuca însă omul să născocoască paratrăznetul sau chiar și telegraful — nu era lucrul ăsta nici mai mult nici mai puțin decât o ispită a diavolului. — Și așa își închipuia nașu-meu Pintilie pe Dumnezeu, drăguțu, ca pe un bătrân bun de inimă, — iar ucigașul era uns cu toate unsoarele, șmecher mare, pe care nu-l puteai dovedi odată cu capul și care trăgea pe sfoară și pe oameni și pe bunul Dumnezeu, pe unde numai putea.

Afară de părerea asta prea-înaltă despre Scaraoțchi, Ucigă-l crucea, Michiduță (și mai știu și eu cum îi mai zice), era nașu-meu Pintilie un om foarte cum se cade și cuminte. Mulți pantalonași de pânură și multe stomahuri stricate am să-i mulțămesc eu lui!

Mângăierea lui împotriva ispitelor diavolului, ale dușmanului ălui rău, și încrederea lui era: mânăstirea „Dintr'un lemn“, locul de rugă al multor creștini de omenie. Calea până acolo ținea o ziuliță închelată, iar nașu-meu Pintilie o bătea în fiecare an odată. După-ce mă împiciorogasem binișor (căprița mea și cu mine erau singurele ființe, pe cari nu le putea ajunge tata, de se pornea să ne fugărească cu harapvrea într'o bună zi nașu-meu Pintilie să mă ia cu dumnilalul la mânăstirea „Dintr'un lemn“.

— „Nu-mi pasă“, zice tata, „cu o cale

nument și amintirea profesorilor și studenților căzuți ca eroi ai liceului de stat de aici. Momente educative de iubire de patrie pentru viitorime prilejesc cu bogăție asemenea serbări. Drept aceea era bine să se amintească și numele acelor mlădițe tinere, cari și-au jertfit viața pentru patrie, și al căror nume trebuia întipărit adânc în inima tuturor celor prezenți și în special în cea a studenților dela liceul, care a dat patriei până acum în cei 4 ani de război 160 soldați. Cifra aceasta dovedește îndestul, că virtutea militară grănițerească de odinioară trăiește și se manifestă în mod splendid la studenții noștri liceani, în majoritatea covârșitoare fii de grăniceri români.

În rândul deputațiilor, cari s'au prezentat Alteței Sale, biserica noastră a fost primită la început, și prin graiul Prea Sfinției Sale al episcopului nostru Dr E. Miron Cristea a salutat astfel pe Alteța Sa:

Alteța Voastră cesaro și regească,

Vizita Alteței Tale în orașul și ținutul nostru din prilejul festiv al manifestării sentimentelor de pietate față de fericita noastră regină Elisaveta și în calitate de reprezentant al glorioșului nostru rege Carol IV: — a stârnit mare bucurie și în inima preoților și credincioșilor din eparhia Caransebeșului.

Sunt interpretul fidel al sentimentelor tradiționale ale tuturor institutelor bisericii mele și al credincioșilor mei Români, când înaintea feței Alteței Tale din nou dau expresiune alipirii noastre omagiale și fidelității noastre nestrămutabile către:

Majestatea Sa gloriosul nostru rege Carol IV., către Majestatea Sa iubita noastră regină Zitta, precum și către membrii glorioasei Case domnitoare Habsburgice; accentuând cu tot respectul, că fidelitatea către tron și patrie exprimată de mine în cuvinte debile au dovedit-o și pecetluit-o în mod splendid vitejii fi Români ai eparhiei mele cu nenumăratele și de toți recunoscutele lor fapte eroice și marile lor jertfe de viață.

Cu deosebit respect rog pe Alteța Ta, ca să asiguri grațios pe Majestatea Sa și pentru viitor de loiala noastră supunere.

*Trăiască Majestatea Sa regele Carol IV,
Trăiască Majestatea Sa regina Zitta,
Să trăiești și Alteța Ta la mulți ani!*

Puternice urale de „să trăiască“ acopereau ultimele cuvinte românești ale Prea Sfinției Sale, izbucnite din pieptul celor 20 bărbați ai bisericii noastre, cari compuneau deputația.

Masa festivă a dat-o președintele „Comunității de avere“ Octavian Bordan, care are meritul principal și care a ostănit mult pentru ridicarea celor două monumente.

După amiază s'a inaugurat și zidirea nouă a liceului de stat, unde Alteța Sa a fost întâmpinat prin directorul A. Kalkbrenner și unde discursul festiv l-a rostit agilul profesor B. Gajda.

Alteța Sa a fost însoțit la gară de multă lume și înainte de plecare spre Orșova, pentru ca să cunoască și mai amănunțit pe grăniceri, s'a întreținut multă vreme cu cei doi arhierei: Prea Sfințiile Lor Episcopii Dr E. Miron Cristea și Dr Valeriu Traian Frențiu al Logoșului.

Încrăstăm la urmă activitatea desfășurată de comitetul aranjator, în frunte cu noul primar F. Pauck, și prestațiunile corului improvizat, condus de profesorul A. Sequens.

Știrile săptămânii

Mersul războiului. Agenția telegrafică ungară ne aduce vestea de mult dorită, că s'a încheiat pacea între puterile centrale și între România. Din punct de vedere strategic hotarul între noi și România s'a îndreptat încât noi am primit pretutindeni punctele mai înalte ale lanțului de munți. Noua graniță spre sud apără poarta de fier și ținutul ocnelor dela Petroșeni lărgindu-se cam 20 kilometri. La pasul Surduc asemenea avem un câștig cam de 14—22 kilometri. Schimbare însemnată de hotar s'a făcut la Turnu-roșu, împrejurul Brașovului, apoi în secuime, unde lărgirea este cam peste tot de 15 kilometri. Predealul este al Ungariei, iar Sinaia rămâne a României. Întru apărarea Bucovinei s'au luat măsuri însemnate. Peste tot câștigul Ungariei în teritoriu e cam de 5000 kilometri pătrați, iar al Austriei de 600. Dobrogea a pierdut-o România. Prin unirea Basarabiei însă a câștigat mult, așa că puterile centrale în loc să se răzbune pentru necredința ei, i-au stat într'ajutor la câștigarea Basarabiei.

Războiul continuă în deosebi la frontul apusean cu îndârjire. În special orașul Amiens suferă mult de granatele germanilor. Lupte sunt și în ținutul înălțimei Kemmel. Dealtfel comandantul trupelor cari au luptat în România, ge-

neralul Mackensen, este acum comandantul frontului din Flandria.

La frontul italian au fost lupte crâncene în ținutul Pasubio și pe Monte Corno.

Paștile la noi. Cea mai frumoasă sărbătoare din dricul primăverii sunt fără îndoială Paștile. Ele ne-au adus deastădată nouă caransebeșenilor, cari am luat parte la slujbele dumnezeiești, multă mângâiere sufletească. A slujit Prea Sfinția Sa episcopul Miron cu mare azistență. Cântările le-a cântat corul „Reuniunii“ noastre. Și a cântat frumos și pătrunzător, încât compozitorul A. Kern, fost director al operei din Buda-pesta, care se afla în Caransebeș la serbările despre care am pomenit mai înainte, a rămas uimit. A avut cuvinte foarte măgulitoare pentru ritul și cântările noastre bisericești.

Liturgie campestră. În ziua de Paști protopopul Andrei Ghidiu a celebrat sf. liturgie pentru soldații români dela regimentul 2 de honvezi staționați în Caransebeș. Fiind mulți soldați români la acest regiment de prezent în Caransebeș, aproape 700 feciori, sfânta liturgie s'a celebrat pe platoul dinaintea bărcilor, în o capelă de verdeață aranjată foarte frumos și împodobită cu flori așa, că se prezenta în toată frumusețea ei. Soldații au fost așezați în fața capellei în formă de cadrat așa, că capela forma latura a patra a cadratului. Răspunsurile liturgice le-au dat un grup de elevi dela institutul nostru teologic. La sf. liturgie a azistat și colonelul regimentului Ruf, însoțit de oficerii și suboficerii români. După otpust protopopul le-a adresat soldaților cuvinte pline de dragoste părintească, pe cari soldații dornici după slujbe dumnezeiești le sorbeau. Când a spus care e podoaba cea mai frumoasă a soldatului, ochii tuturor, atât ai oficerilor cât și ai soldaților erau îndreptați asupra vorbitorului. Alipirea de tron și domnitor, iubirea de patrie, credința neclătită, statornicia întru împlinirea datorințelor, vitejia, curajul în fața dușmanului și în fața ori cărei primejdii, jertfirea vieții pentru patrie, tron și domnitor, — acestea sunt cele mai frumoase mai mărețe și mai scumpe podoabe ale soldatului. Voi sunteți ostași după naștere români și ca atari destoinici manuatori ai armei ca și ai plugului. Voi sub sceptrul Majestății Sale gloriosului împărat și rege Carol aveți să scoateți la iveală pomenirea vremurilor străbune, să scoateți la iveală virtuțile românești. Este recunoscut și netăgăduit, că nici un popor din iubita noastră patrie nu are cultul dinastic dezvoltat în așa măsură și cultivat în familie și în biserică, ca poporul nostru, și în această privință va rămâne pururea neîntrecut, pentru că dinasticismul la noi s'a întrupat în dogmă religioasă. Această stare de lucruri a turnat în inima românului

vede încaltea și caru' de foc al nou. Zice că e gata gaura în munte, pe la Griveni“.

— „Ferit-a Sfântu!“, strigă nașu-meu, „ferit-a Sfântu! să ne uităm noi la pocitura aia diavolească. E o amăgeală a ochilor, omule! Nimica nu-i adevărat din toate alea!“

— „Mai știi, mai știi“, zise tată-meu și-și văzu de drum.

Eu și cu nașul ne-am luat tălpășița; am trecut peste munții Clăbucelului, ca nu carecumva să ne apropiem de valea pe care umbla, după spusa oamenilor, căruța aia a Necuratului. Când am ajuns însă pe creștetul dealului și când am aruncat ochii colea spre vale, numai că am văzut cum se tărăște un vierme întunecat dealungul unui drum oblu și cum pipă la tăbac.

— „Sfinte Ilie și Pintilie!“, strigă nașu-meu, „ian te uită! Sări, dragu nașului, sări!“ Și am tuns-o la sănătoasa în jos, de ailaltă parte a dealului.

Cătră seară am ajuns noi în vale, dar — ori că nașu-meu nu mai cunoștea cărările, ori că l-a tras pe sfoară pofta de a vedea și el ceva, destul că în loc să fi ajuns la mânăstirea „Dintr'un lemn“, ne-am pomenit în fața unei grămezi mari, grozave, de pietriș și 'n dosul grămezii asteia era o gaură întunecată ca și cărbunele, în munte, în lăuntru. Așa era de mare gaura, de ai fi putut băga în ia o casă întreagă, și mai era pe lângă asta și zidită cu multă îndemănare; iar în lăuntru ducea o cărare cu doi drugi de fer, ață spre măruntaiele muntelui.

Multă vreme a stat nașu-meu fără să zică o vorbă și a clătinat din cap; la urmă de tot a murmurat: „Iată-ne aici! Asta a fi drumu' al nou! Da-i minciună, minciună, că întră p'acolea înlăuntru!“

Din gaură ne bătea un vântuleț par'că ar fi fost aerul din fundul unei groape. Ceva mai depărțitor, cătră Ciobănești, în bătaia apusului de soare, sta lângă calea asta ferată o căsulie de piatră, în fața ei se 'ntindea o bărnă înaltă și de ea atârneau două ghiulele roșii ca sângele. Deodată fără de veste, începu să freamăte lângă bărnă și una din ghiulele se ridică în sus par'că ar fi purtat-o vre-un strigoi. Ne-am speriat rău de tot, amândoi! Ușor putea pricepe că nu-i lucru curat pe-aici. Stam încrămeniți, par'că am fi prins rădăcini.

— „Nașule, nașule“, zisei eu încetșor, „n'auzi cum mormăie ceva pe sub pământ?“

— „Firește c'aud, firește“, îmi răspuse nașul Pintilie, „durduie! e-un cutremur de pământ“. Am și auzit geamăt îndurerat. Pe calea fierată venea, mamă, o teretenie neagră ca și cărbunele. Părea că stă pe loc la început, dar mai apoi se făcu tot mai mare și mai mare și se apropia pufăind tare și suflând păgânește și aruncând pe gătlej afără fum grozav. Și după teretenia asta —

— „Maică Precistă!“, strigă nașu-meu, „uite — case întregi!“ Și într'adevăr, dacă ne-am gândit că de locomotivă or fi înhamate câteva cărucioare mocănești, în cari să poată să s'așeze

călătorii, iacă, acuma vedeam că s'apropie de noi pe roate un sat întreg-întreguț, cu multe ferești, și din ferești se uitau capete de oameni în carne și în oase — și umbla comedia iute de tot, și făcea un huet, de-ți sta mîntea în loc. Pe asta nici Dumnezeu-sfântu' nu o mai ține pe loc!, mi-a trăsnet prin cap, când își ridică tocmai nașu-meu, Pintilie, amândouă mâinile în sus și strigă de țî-se sfășia inima: „Vai de mine și de mine! Ian te uită, c'a pornit-o spre gaură!“

Și n'a gătat vorba când nemetenia și era cu sutele ei de roți în afunzimea muntelui; spațele vagonului alui din urmă se făcu tot mai mic și mai mic — mai văzurăm câțeva vreme o luminiță din el, mai apoi a dispărut tot, numai pământul se cutremura duduind, iar din gaură se ridica tăcut și leneș fumul carului de foc.

Nașu-meu își șterse cu măneca sudoarea de pe frunte și privi cu ochii țintă spre tunel.

Mai apoi se uită la mine și mă întrebă: „Ai văzut și tu comedia asta flăcăule?“

— „Văzut“.

— „Apoi n'a fost arătare“, bombăni nașu-meu Pintilie.

sentimentul de loialitate, credință neclătită și alipire statornică către patrie, tron, dinastie și Casa domnitoare, cu cari va rămânea împodobit pentru vecie. — Terminând părintele protopop a împărțit oficerilor, suboficerilor și soldaților sfintele paști iară domnului colonel Ruf i-a trimis o prescură întregă. (Un prezent)

Comisari guverniali la sinoadele eparhiale. Fostul ministru al cultelor Apponyi în preajma plecării sale a dispus, ca la sinoadele noastre eparhiale, ce se întrunesc la Dumineca Tomii, să participe și comisari guverniali. La sinodul din Caransebeș s'au prezentat numai câțiva deputați așa, că sinodul a trebuit să fie închis încă în aceeași zi. În felul acesta s'a dat posibilitate, ca conducerea bisericii noastre să facă pași de lipsă pentru retragerea ordinului ministerial amintit.

Alegerea mitropolitului dela Blaj a avut loc în 9 Maiu st. n. sub prezidiul Prea Sfinției Sale episcopului Dr Demețriu Radu dela Oradea-mare, fiind de față comisarii regești Dr Iosif Siegescu și Gabriel Ugron. A întrunit vicarul capitular dela Blaj Dr Vasile Suci 74 voturi, episcopul Dr Iuliu Hosszu 58, iar episcopul Dr Valeriu Frențiu 49 voturi. Majestatea Sa regele are dreptul să numească mitropolit pe unul dintre acești 3 candidați.

Internatul de băeți al Comunității de avere, al cărui localități au fost la timpul său revirate pentru scopuri militare, s'a redeschis la stăruința prezidentului Bordan, începând cu 1 Maiu a. c.

† **Daniil Materingă de Bănia,** general în retragere, fiu al graniței noastre, a murit în Viena în vârstă de 68 ani.

† **Sofia Stoian,** soția preotului nostru Ioan Stoian din Caransebeș a reposesat Vineri noaptea în etate de 71 ani. În mormântarea a săvârșit-o P. C. S. părintele protosinodal Dr Iosif Tr. Badescu cu mai mulți preoți. A luat parte mult public. Odihnească în pace!

Cununie. Candidatul de preoție Traian Golumba și domnișoara Lucia Ghiuchiciu se cunună Duminecă în sfânta biserică din Moșnița.

Un țaran român vrednic. Foile din Ardeal ne aduc știrea, că în comuna Rogoz a murit țaranul Alexandru Pop, dăruind în testamentul său pentru scopurile bisericii ortodoxe-române suma însemnată de 42.000 c. Anume 1. pentru zidirea bisericii noastre din Rogoz 20.600 c. El a dăruit mai înainte și locul pe care se zidește. 2. Bisericii din Lăpușul-ung. 10.000 c., ca să se întărească centrul protopopesc, mutat nu de mult în acel orașel. 3. Bisericii din Rohia 1000 c. 4. Fondului cultural dela Consistorul din Sibiu 400 c. 5. Pentru orfelinatul, ce se va înființa la Sibiu 10.000 c. Așa un suflet nobil e vrednic de recunoștința vecinică a tuturor. Fapta acestui ales țaran e cu atât mai laudabilă, cu cât Rogozul e la marginea arhidiecezei din Ardeal și la granița culturii românești. Dumnezeu să-l primească în ceata dreptilor săi pe badea Sandu dela Rogoz.

Anul școlar se va termina la toate școalele în 15 Iulie st. n.

Concedierea glotașilor bătrâni de 49—51 ani va urma în curând, dând ministrul apărării țării o ordinațiune mai amănunțită în privința aceasta.

Prețurile maxime pentru încălțăminte au fost în fine stabilite prin o ordinațiune a ministerului de comerț, care dispune că pentru boconci cu talpă de lemn prețurile după mărimi să fie de 20, 24, 29, 33-50 cor. Ghete de nuncitori după calitatea pielei de 60, 66 cor. Ghete bune cu șireturi pentru bărbați 68-25—77 cor., pentru femei 65-75 — 75-30. Ghete după comandă pentru bărbați cusute 165, pentru femei 50 cor.

SFATURI MEDICALE

Câteva sfaturi pentru îngrijirea părului

Acum se aud mai adese-ori ca altădată lângeri, că părul e foarte uscat și că se despică

Proprietar-editor: Dr CORNEL CORNEAN

la vârf mai mult ca odinioară. Îndată-ce observăm această schimbare, atunci e neapărat de lipsă să ungem părul cu oleu, sau pomadă. Sunt multe persoane, cari nu își ung bucuros părul cu nici un fel de oleu sau unsori și suspărul, că nu se poate bine aranja, se lipește, ba chiar apare unșuros. Aceasta se întâmplă însă numai atunci, dacă ungem părul în mod greșit, de aceea dăm unele sfaturi în privința aceasta. E foarte greșit a unge însuș părul, de oare-ce prin aceasta nu delăturăm uscăciunea lui, ci părul devine numai lipicios (cleios) și e unșuros numai pe din afară. Unsoarea trebuie aplicată direct pe pielea capului fără să atingem însă însuș părul. Nici nu e de lipsă să folosim o cantitate mare de unsoare și oleu, ca să nutrim pielea capului, ci trebuie să-l ungem numai odată în săptămână și anume trebuie părul mai întâi bine periat și peptenat și apoi îl netezim îndărăt. Apoi începem să despărțim părul peste tot capul în cărări și anume în șuvițe de tot subțiri. Pielea cărării trase o ungem apoi cu o cantitate ca jumătate bob de mazere de pomadă, sau luăm atâta oleu, ca să fie muiate numai vârful degetelor. Frecarea trebuie să se întâmple pe cărarea care se întinde dela ureche sau frunte până la ceafă. Părul trebuie bine periat și cel care atârna la dreapta și stânga să nu se ungă de fel. Dacă am isprăvit cu unșul cărării întâi, atunci tragem o cărare nouă la o depărtare de doi centimetri mai în sus și purcedem în modul acesta tot mai departe până am ajuns la cealaltă ureche și am unș toată pielea capului. Apoi peptenăm iarăș părul neted și începem să frecăm și să massăm (frământăm) cu degetele întinse ale ambelor mâni prin tot părul, începând dela o ureche. Împingem apoi pielea capului între policar și celelalte degete, încrețindu-o la oală în mici încrețituri, strângem bine și înaintăm cu degetele tot mai departe până la creștet tot încrețind și comprimând pielea. Apoi împingem mâinile mai înapoi și urmăm ca mai înainte cu pielea de după urechi până la ceafă. În modul acesta oleul sau pomada se împăștie temeinic și totodată circula sângele în pielea capului ce nutrește rădăcina părului și promovează creșterea părului în mod rapid. La început se încrețește pielea cam greu și așa apare ca concrecută cu craniul, dar după repețite încercări se va putea pielea încreși bine și împinge încoaci și încolo. Apoi părul care e pe pielea laxoasă (bălțită) se poate mai ușor peptena în ori-ce frizură și pică buclat și plin în ori și ce combinațiuni.

Această procedură formează totodată și un mijloc plăcut și alină nervii, cari promovează somnul mai cu seamă dacă o facem aceasta înainte de culcare. Ca oleuri folositoare și nevătămătoare se pot recomanda oleul de rădăcină de lipean, arnică și urzică. Pomadă probată ca bună este pomada de sulfur (pucioasă) care se capătă la farmacie și împedecă totodată formarea mătrefei. Dacă ungem părul cu oleu sau cu pomadă să avem în vedere, că trebuie să spălăm adeseori părul, anume cel puțin tot la 14 zile, ca pielea să se curățe de unșorile vechi și să poată lua pe cele proaspete. Unde părul se subțiază din ce în ce și pică în fire tot mai scurte, acolo să spălăm cu apă de mesteacăn și urzică. Înainte de a spăla capul, părul trebuie bine periat cu o perie moale și adeseori tăiem vârfulurile părului.

Dr Ioan Fometescu

Noul ajutor de război

VII. Plătirea ajutorului de război.

Ajutorul statorit îl plătește : în comune mari și mici Cassa comunală, iar în orașe Cassa orașenească. Plătirea are să se facă pe fiecare lună înainte (anticipative), în sumele lunare statorite.

Ajutorul se plătește pe seama fiecărei familii în o sumă neîmpărțită la mâna persoanei îndreptățită a-l ridica, care persoană e numită pe fața dintâi a coalei de plătire. Dacă această persoană nu poate ridica ajutorul din motive de boală ori alte cauze însemnate, se poate ridica de împuternicitul acesteia, pe baza unei pleni-potențe în scris. Ajutorul nici decum nu poate fi plătit la mâna celui dus la oaste.

Pe fiecare coală de plătire are să se însemne timpul, pe care se face plătirea, apoi suma ajutorului și a detragerilor, ce s'ar face, și în sfârșit suma, ce rămâne a se plăti după detragerea făcută. Fără însemnarea acestor date, nu e slobod (permis), să se plătească ajutorul.

Plătirea ajutorului se adeverește pe coala de plătire cu subscrierea slujbașului dela Cassă, iar primirea ajutorului o întărește primitorul, subscriind conspectul de plătire. În cazul, că acesta n'ar ști scrie, e delipsă să fie de fața două mărturii, cari se adeverească primirea ajutorului prin subscrierea lor.

Din suma ajutorului de război nu se pot detrage ajutoarele de alte soiuri, date de stat, autorități, de comune ori de desinguratici; asemenea nu se pot detrage nici dările ori alte sarcini publice.

Îndreptățirea la ajutor nu poate fi scrisă pe altcineva, nu se poate zăloji și nu se poate execva.

Întrucât vre-o persoană îndreptățită la ridicarea ajutorului, nu îngrijește de cei împărțșiți cu acest ajutor, protopretorele poate rândui, ca ajutorul să nu se mai plătească la mâna acesteia, ci altei persoane.

VIII. Cât are să țină ajutorarea? Schimbări în suma ajutorului.

Ajutorul de război începe cu 1-a lunei, ce urmează zilei, în care a intrat la oaste acela, după carele se dă ajutorul; dacă intrarea la arme s'a întâmplat în prima jumătate a unei luni ajutorarea începe cu 1-a zi a acestei luni. Ziua intrării la oaste este aceea, în care cel chemat a plecat de acasă.

Însă dacă familia se arată abia după săptămâni, ori luni de zile după datul plecării celui înrolat, ca să fie conșcrisă, ajutorarea se poate începe numai dela 1-a zi a lunei, ce urmează zilei, în care s'a arătat, spre conșcriere.

Ajutorul statorit se plătește până la sfârșitul acelei luni, în care se sfârșește serviciul militar activ al celui dus la oaste, adecă până la sosirea acasă a acestuia.

Serviciul militar activ nu poate fi socotit de sfârșit în cazul, că cel dus la oaste a căzut în prinoare, așadar după cel ajuns în prinoare trebuie să se plătească ajutorul de război.

Ajutorul de război încetează și înainte de a se termina serviciul militar al celui înrolat:

- a) dacă acesta a dezertat (a fugit) dela trupă;
- b) dacă a fost judecat la închisoare (temniță) grea, sau la o pedeapsă mai mare ca aceasta;
- c) dacă e trimis în concediu (la urlaub) nu din cauză de morb ori rănire pe un timp mai lung de o lună;
- d) dacă ajutorul s'a dat numai unui membru de familie și acela a murit.

În cazul, că cel dezertat sau judecat sau cel concediat își reîncepe serviciul, ajutorul ce l'au avut familiile lor iarăș se poate plăti.

Ajutorul acelei familii, care nu și-l ridică timp de 3 luni de zile, se oprește, începând cu sfârșitul lunei, pe care încă s'a mai ridicat ajutorul.

În cazul, că cel dus la oaste cade pe câmpul de luptă, sau i-se pierde urma, sau moare de vre-un morb ori vătămări câștigate în serviciul militar activ, — încă înainte de a fi trimis din legăturile armatei — ajutorul de război statorit pe seama familiei sale se mai plătește încă până la sfârșitul lunei a șasa, socotită din ziua în care a căzut, sau a murit cel dus la oaste, nu în care i-s'a pierdut urma.

Cazul de cadere, de moarte a cui-va, sau pierderea urmei lui se pot privi de adevărite numai pe baza actelor oficioase. (Urmează).

Calendarul săptămânii

Maiu		Florar	
Zilele săptămânii	Data	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul Iulian (vechiu)	
Joi	3	Sfinții muc. Timotei și Mavra (295)	
Vineri	4	Sf. muceniță Pelaghia (288)	
Sâmb.	5	C. p. Atanasie ep. Corint. (957)	
Dum.	6	Dumineca mironosițelor	
Luni	7	Sf. mucenic Acachie (303)	
Mărți	8	Sf. ap. șiev. Ioan (100) C. p. Arsenie (445)	
Merc.	9	Sf. proroc Isaia (680 n. Cr.)	